

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har den 3 oktober 2000 beslutat att bereda kulturutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1999/2000:139 En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring jämte eventuella motioner.

Kulturutskottet yttrar sig i det följande över

dels propositionen, framför allt avsnitten 6.2 Handlingsplanen och rätten till arbetslöshetsersättning, 6.3 Sökområde och 7.1 Ett enhetligt arbetsvillkor,

dels motion 2000/01:A4.

Kulturutskottet har beslutat att i detta yttrande behandla även motionerna 2000/01:A296 och Kr230 yrkandena 1 och 12 som väckts under den allmänna motionstiden år 2000.

Utskottet

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen har angett huvuddragen i sina förslag på följande sätt:

- Under de första 100 ersättningsdagarna får den arbetssökande begränsa sitt arbetssökande såväl yrkesmässigt som geografiskt.
- För att ha rätt till ersättning skall den arbetssökande medverka till att en individuell handlingsplan upprättas.
- Arbetsvillkoret ändras. I arbetsvillkoret räknas endast in reguljärt arbete. Som sådant arbete räknas även anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare och anställning inom Samhall AB samt tillsammans högst två månader då sökanden uppburit föräldrapenning eller fullgjort totalförsvarsplikt.
- Återkvalificeringsvillkoret slopas.
- Studerandevillkoret görs rättvisare genom att tidpunkten för sökandens födelse inte på samma sätt som för närvarande påverkar ersättningsrätten.
- Ersättningsperioden blir enhetligt längst 300 ersättningsdagar för alla oavsett ålder.
- En möjlighet till en förlängd ersättningsperiod om längst 300 ersättningsdagar utan att uppfylla ett nytt arbetsvillkor införs.

- Ersättningsdagar i en äldre ersättningsperiod räknas inte av vid beviljande av en ny ersättningsperiod.
- Den högsta inkomstrelaterade dagpenningen får bestämmas till ett högre belopp under de första 100 dagarna av en ersättningsperiod.
- Den som är eller riskerar att bli långtidsinskriven skall senast inom 27 månader erbjudas en heltidsaktivitet inom ramen för aktivitetsgarantin. Detsamma gäller den som deltidsarbetar och önskar ytterligare arbetstid.
- Sanktionsreglerna ändras.
- Medlemskap i en arbetslöshetskassa räknas från den första dagen i den månad under vilken tillgodoräkningsbart förvärvsarbete har utförts och ansökan om medlemskap gjorts.
- Den som anses ha utträtt ur en arbetslöshetskassa på grund av bristande betalning skall skriftligen meddelas detta.

Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2001. Vissa övergångsbestämmelser föreslås också.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet yttrar sig i det följande över de delar av propositionen och motionerna som särskilt berör kulturarbetsmarknaden.

Etablerade och oetablerade konstnärer

Kulturarbetsmarknadens struktur skiljer sig i viktiga avseenden från vad som är normalt på arbetsmarknaden. Antalet tillsvidareanställningar är mycket begränsat. Vad som i stället kännetecknar den konstnärliga arbetsmarknaden är tidsbegränsade anställningar och kortare uppdrag. Det gör att flertalet inom dessa yrkesgrupper har återkommande perioder av arbetslöshet eller inkomstlöshet.

I syfte att komma till rätta med den rådande obalansen och överetableringen på kulturarbetsmarknaden och för att begränsa de oetablerade konstnärernas tillgång till såväl aktiva som passiva arbetsmarknadsåtgärder med inriktning på denna marknad har regeringen fastställt vissa kriterier som måste uppfyllas för att en arbetssökande skall erhålla arbetsmarknadspolitiska åtgärder med inriktning mot kulturarbetsmarknaden, *se bilaga*.

Tillämpas de av regeringen fastställda kriterierna på sätt som avsetts borde följden bli att i stort sett endast etablerade konstnärer får tillgång till arbetsmarknadspolitiska åtgärder med inriktning på kulturarbetsmarknaden. Så har emellertid inte blivit fallet. Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) har följt upp regeringens beslut i tre rapporter. Slutrapporten, som lämnades i augusti i år, visar att andelen oetablerade som deltar i program inriktade mot kulturarbetsmarknaden fortfarande är relativt hög; i maj år 2000 var andelen oetablerade 21 procent av samtliga kulturarbetssökande i program vid vanliga arbetsförmedlingar. Räknas även program initierade av Arbetsförmedlingen Kultur Media (Af Kultur Media) in uppgår andelen till 15 %.

En förklaring till att andelen oetablerade konstnärer inte minskat mer kan enligt AMS vara att de oetablerade ur varje enskild arbetsförmedlings per-

spektiv utgör en liten grupp av alla arbetssökande. AMS pekar i sin uppföljningsrapport också på att en analys har visat att det vid samtliga undersökningstillfällen varit ungdomsprogram inriktade mot kulturarbetsmarknaden som innehåller högst andel oetablerade arbetssökande. För att undvika att oetablerade ungdomar med arbetsförmedlingens hjälp försöker etablera sig på kulturarbetsmarknaden måste det enligt AMS komma till stånd en närmare samverkan mellan regionansvariga Af Kultur Media och ansvariga bakom de kommunala initiativen inom kulturområdet.

I motion Kr230 (m), som väckts under allmänna motionstiden och inte med anledning av propositionen, föreslår motionärerna att arbetsmarknadspolitiska åtgärder inriktade på kulturområdet bör vända sig endast till etablerade konstnärer (yrkande 1). I samma motion framhåller motionärerna att konstnärer som inte kan försörja sig på sitt konstnärskap bör – precis som alla andra arbetstagare eller företagare – byta yrke (yrkande 12).

Utskottet ansluter sig till AMS bedömning i rapporten att det är angeläget att andelen oetablerade kulturarbetssökande i program inriktade mot kulturområdet minskar, framför allt med hänsyn till att det totalt sett handlar om ansevärda resurser som används på ett, enligt AMS uppfattning, felaktigt sätt.

Motionen får, med hänsyn till vad som redovisats ovan om regeringens beslut om kriterier för arbetsmarknadspolitiska insatser och om AMS uppföljning och bedömning av behovet av fortsatta åtgärder, anses i viss mån tillgodosedd, varför några uttalanden från riksdagens sida inte är nödvändiga. Motionsyrkandena avstyrks därför av utskottet.

Utskottet vill i sammanhanget påminna om att riksdagen i samband med behandlingen av 1996 års kulturpolitiska proposition (1996/97:3) ställt sig bakom den i propositionen föreslagna inriktningen av statens insatser för konstnärerna. Detta innebär att målet är att sådana villkor skall skapas för de professionella konstnärerna att de kan basera sin försörjning på ersättning för utfört konstnärligt arbete. Som ett led i strävandena att nå detta mål har ersättningarna till konstnärerna förstärkts vid flera tillfällen och stimulansåtgärder inriktade på konstnärernas arbetsmarknad genomförts.

Individuell handlingsplan m.m.

I propositionen föreslår regeringen att den arbetssökande – för att ha rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen – skall medverka till att en individuell handlingsplan upprättas i samråd med den offentliga arbetsförmedlingen. Handlingsplanen skall innehålla dels kraven på sökaktivitet enligt de grundvillkor, som finns angivna i 9 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, dels aktuella sökområden, geografiska och yrkesmässiga, och en bedömning av vad som är lämpligt arbete eller lämplig arbetsmarknadspolitisk insats utifrån den arbetssökandes förutsättningar.

I propositionen uppges att hänsyn skall tas till de villkor som råder på den arbetsmarknad som den arbetssökande är utbildad för eller etablerad inom. Skälet är enligt regeringen att arbetsmarknadssituationen varierar på grund av olika arbetsmarknaders och branschers speciella förhållanden. Detta gäller enligt regeringen exempelvis för kulturarbetare.

Regeringen föreslår vidare att den arbetssökande under de första 100 ersättningsdagarna i en ersättningsperiod får begränsa sitt arbetssökande till lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet, för att därefter, inom ramen för den individuella handlingsplanen, vidga sitt sökområde såväl yrkesmässigt som geografiskt.

När det gäller den yrkesmässiga och geografiska utvidgningen förordas i propositionen att rimlig hänsyn skall tas till arbetssökande som genom regelbundna uppdrag eller anställningar visat sig vara förankrade inom det yrke han eller hon är utbildad till eller etablerad inom. Även här åsyftas enligt regeringen särskilt kulturarbetare. Regeringen påpekar också att rimlig hänsyn bör tas till de särskilda behov som kan gälla för grupper med projektanställningar och andra tillfälliga anställningar och osäkra anställningsförhållanden eller andra speciella anställningsförhållanden, liksom till villkor som gäller för personer som har upprepade perioder av arbetslöshet. Även denna uppräkningsgäller enligt regeringen bl.a. för kulturarbetsmarknaden.

Enligt propositionen kommer regeringen att föreskriva att AMS skall utfärda föreskrifter såväl om handlingsplanernas utformning och innehåll som hur uppföljningen av handlingsplanerna skall ske. AMS skall härvid enligt regeringen beakta de särskilda villkor som gäller för olika grupper på arbetsmarknaden.

Utskottet anser i likhet med regeringen att en individuell handlingsplan skall upprättas i varje enskilt fall. Genom regeringens förslag effektiviseras sökandet genom att det bl.a. tydliggörs vilka möjligheter som finns för den arbetssökande men också vilka krav som kan ställas på den arbetssökande av arbetsförmedlingen. Mot bakgrund av de uttalanden regeringen gör i propositionen förutsätter utskottet att AMS vid utfärdandet av föreskrifterna till handlingsplanen tar stor hänsyn till de etablerade konstnärernas speciella förutsättningar och till de villkor som råder på deras arbetsmarknad. Utskottet utgår vidare från att AMS vid utarbetandet av föreskrifterna samråder med berörda konstnärsorganisationer. Utskottet återkommer härtill nedan.

Kvalificeringsregler

Regeringen föreslår att tid då den sökande har fullgjort totalförsvarspålikt eller uppburit föräldarpenning, dock tillsammans högst två kalendermånader, jämfställs med förvärvsarbete i den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret. Detta gäller såväl i fråga om första som senare ersättningsperioder.

Enligt regeringen bör däremot inte arbete med anställningsstöd, där statsbidrag lämnas till arbetsgivaren, jämfställas med reguljärt arbete. Regeringen anser att det inte finns något skäl att särskilja arbete med anställningsstöd från andra arbetsmarknadspolitiska insatser. Sådant arbete bör därför enligt regeringen inte återkvalificera vare sig till en första ersättningsperiod eller till nya perioder med arbetslöshetsersättning.

Motionären bakom motion A4 (mp) ser positivt på att regeringen i propositionen uttryckt att rimlig hänsyn skall tas till de speciella förhållanden som råder på kulturarbetsmarknaden och utgår från att detta hänsynstagande gäller även anställningar med anställningsstöd. Enligt motionären utgör dessa anställningar själva grunden i många kulturarbetares arbetsliv.

Ett förhållandevis stort antal kvalificerade och etablerade konstnärer, särskilt inom bildområdet, har arbete med anställningsstöd. Utskottet kan förutse att det skulle leda till betydande svårigheter för dessa konstnärer att kvalificera sig för en ny ersättningsperiod om arbete med anställningsstöd inte skulle komma att jämföras med reguljära anställningar.

Utskottet förutsätter – i linje med motionärens önskemål – att dessa synpunkter beaktas när arbetsmarknadsutskottet och riksdagen tar ställning till regeringens förslag. Motionen får anses tillgodosedd och avstyrks därför.

Övrigt

Motionärerna bakom motion A296 (v) föreslår att AMS skall ges i uppdrag att i samråd med berörda konstnärsorganisationer utforma närmare föreskrifter om hur a-kassereglerna inom kulturarbetsmarknadens område skall tillämpas.

Utskottet har inhämtat att AMS, på förslag från Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), har för avsikt att tillsätta en arbetsgrupp vari skall ingå berörda konstnärsorganisationer inom AMS Kulturarbetsdelegation. Arbetsgruppen skall under ledning av AMS generaldirektör se över föreskrifterna på a-kasseområdet med tanke på deras tillämpning på kulturarbetsmarknaden.

Utskottet förutsätter att det samråd med berörda konstnärsorganisationer som motionärerna efterlyser sker inom ramen för gruppens arbete. Utskottet utgår vidare från att AMS senare i sitt uppföljningsarbete, i samråd med berörda konstnärsorganisationer, kontrollerar att de intentioner som uttryckts i propositionen beträffande kulturarbetarna har uppfyllts. Motion A296 (v) får med dessa uttalanden anses tillgodosedd. Den avstyrks.

Stockholm den 26 oktober 2000

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

I beslutet har deltagit: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp), Hillevi Larsson (s), Anne-Katrine Dunker (m), Christina Pettersson (s), Willy Söderdahl (v) och Gunilla Tjernberg (kd).

Till arbetsmarknadsutskottet.....	1
Utskottet	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Kulturutskottets ställningstagande	2
Etablerade och oetablerade konstnärer	2
Individuell handlingsplan m.m.	3
Kvalificeringsregler.....	4
Övrigt	5
Bilaga.....	6